Knjiga o noćnim molitvama – hadis 5

Govornik: Shafiq Flynn
Izvor: https://minbarlive.com/videos/ba/knjiga-o-nocnim-molitvama-hadis-5

> Peto predavanje iz knjige noćnog namaza obrađuje eser Omera b. el-Hattaba o buđenju porodice na noćni namaz i ajet 'Naredi svojoj porodici namaz i budi strpljiv na njemu'. Predavač objašnjava značenje hadisa, strpljivost u pozivanju, te detaljno izlaže mezhebske stavove o broju rekata noćnog i dobrovoljnog namaza.

SAŽETAK

Predavanje započinje uvodom u peti hadis iz knjige noćnog namaza koji bilježi imam Malik, a koji prenosi Ubejdullah b. Jahja od Malika, od Zejda b. Eslema, od njegovog oca, od Omera b. el-Hattaba. Omer je noću klanjao koliko je Allah htio, a na kraju noći budio je svoju porodicu govoreći 'Namaz, namaz, namaz!' i učio ajet 'I naredi svojoj porodici namaz i budi strpljiv na njemu' (Qur'an 20:132). Predavač naglašava da ovaj eser nije povezan s Poslanikom nego s Omerovim djelovanjem kao halife, te da nije bilo određenog broja rekata za noćni namaz. Istaknuto je da ga njegova odgovornost emira vjernika nije spriječila u ibadetu, te da je vjera koja se prenosi na porodicu potpuna slika vjere. Zatim se tumači naredba za namaz i strpljivost na njemu, uz objašnjenje Ibn Abdil-Berra da je cilj da djelo postane trajna navika. Predavač spominje bereket ranog jutra i vrijednost noćnog namaza kao tajnu koja olakšava sve ostalo. Potom se izlažu stavovi mezheba o broju rekata: malikije, šafije i hanbelije smatraju da je noćni namaz po dva rekata, dok hanefije preferiraju četiri, a Ebu Hanifa to proširuje i na noć. Razmatra se hadis Aiše da Poslanik nije prelazio jedanaest rekata, kao i hadis Ibn Omera o noćnom namazu po dva rekata. Predavač naglašava da sunnet nije samo broj nego i dužina i kvalitet namaza, te da je kijamul-lejl dugoročni projekat koji treba graditi postepeno. Na kraju se odgovara na pitanje o džematu u dobrovoljnom namazu, uz pravilo da je osnova klanjati nafile pojedinačno osim onih za koje je došlo da se klanjaju u džematu.

KLJUČNE PORUKE

- Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, klanjao je noćni namaz koliko je mogao, bez određenog broja rekata, a na kraju noći budio je porodicu govoreći 'Namaz, namaz, namaz!' i učio ajet 'I naredi svojoj porodici namaz i budi strpljiv na njemu' (Qur'an 20:132).

Ovaj eser prenosi radnje Omera b. el-Hattaba kao halife, a ne Poslanika ﷺ, i pokazuje da ga odgovornost nije spriječila u ibadetu.

Naredba za namaz zahtijeva strpljenje i ustrajnost u pozivanju, čak i ako se ukućani ne odazovu odmah, s ciljem da namaz postane trajna navika.

Poslanik ﷺ je rekao da je noćni namaz po dva rekata, a ako se neko boji zore, neka klanja jedan rekat da bi broj bio neparan (vitr) — hadis prenose Buharija i Muslim od Ibn Omera.

Malikije, šafije i hanbelije smatraju da je noćni namaz najbolje klanjati po dva rekata, dok hanefije preferiraju četiri rekata, a Ebu Hanifa to proširuje i na noć.

Hadis Aiše da Poslanik ﷺ nije prelazio jedanaest rekata u ramazanu ni van njega (Buharija i Muslim) tumači se na različite načine, a većina smatra da je klanjao po dva i dva.

Kijamul-lejl je dugoročni projekat koji treba graditi postepeno, s malim ciljevima i redovnom praksom, a buđenje je najteži korak.

Osnova u dobrovoljnim namazima jeste klanjati ih pojedinačno, osim onih za koje je došlo da se klanjaju u džematu; džemat u noćnom namazu dopušten je radi olakšanja onima koji ne bi klanjali sami.

ČLANAK

Uvod u hadis i njegovo izvođenje

Bismillahir-rahmanir-rahim. El-hamdu lillahi rabbil-alemin, ves-salatu ves-selamu ale-r-rasulil-emin, ve ala alihi ve sahbihi edžmein, ve ba'd.

Nastavljamo u knjizi noćnog namaza, gdje smo stigli do petog hadisa. U onome što bilježi imam Malik, rahimehullah, rekao je: prenio mi je Ubejdullah b. Jahja, i prenio mi je Malik, od Zejda b. Eslema, od njegovog oca, od Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu: klanjao je noću koliko je Allah htio, a kada bi došao kraj noći, probudio bi svoju porodicu na namaz i govorio im: "Namaz, namaz, namaz!", a zatim bi učio ovaj ajet: ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ (wa'mur ahlaka biṣ-ṣalāti waṣṭabir ʿalayhā) — "I naredi svojoj porodici namaz i budi strpljiv na njemu."

Rekao je: i prenio mi je Malik, od Zejda b. Eslema, od njegovog oca, da je **Omer b. el-Hattab**, radijallahu anhu, klanjao noću koliko je Allah htio, a kada bi došao kraj noći, probudio bi svoju porodicu na namaz i govorio im: "Namaz, namaz!", a zatim bi učio ovaj ajet: ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ (wa'mur ahlaka biṣ-ṣalāti waṣṭabir ʿalayhā) — "I naredi svojoj porodici namaz i budi strpljiv na njemu."

Značenje hadisa: noćni namaz bez određenog broja rekata

Ovaj hadis pokazuje da ovaj eser nije povezan s Poslanikom ﷺ, nego prenosi radnje Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu, a ne radnje Poslanika ﷺ. Kada dolaze ovakvi eseri koji se odnose na Omera b. el-Hattaba, oni obično nisu vezani za vrijeme poslanstva, niti za njegove radnje u vrijeme dok je Poslanik ﷺ bio s njima; jer da jeste, upućivali bi na Poslanika ﷺ. Ali kada dolaze ovi eseri, bilo njegovi ili nečiji drugi, oni obično upućuju na njega u svojstvu emira vjernika, halife ili vođe muslimana, i to u tom svojstvu.

Dok je bio halifa, klanjao je noćni namaz ili tehredžud prema tome koliko je mogao. Nije bilo određenog ograničenja ni minimalne količine za noćni namaz. Nije bilo jedanaest rekata koje poznajemo, niti dva ili jedan, tri ili pet. Nije bilo određenog ograničenja. Klanjao je prema svojim mogućnostima. Nekih dana, kada je imao više snage i više vremena, klanjao je više. A nekih dana ili nekih noći, kada je imao manje vremena, klanjao je manje, prema tome koliko je prilika u tom trenutku dopuštala.

Pouke iz esera: ibadet uz odgovornost

Ovo nas također uči da ga to što je bio emir vjernika nije spriječilo da obožava Allaha subhanehu ve teala noću, uprkos tome koliko je bio zauzet. Inače, nema mjesta poređenju između naše zauzetosti u današnje vrijeme i njihove zauzetosti. Nema mjesta poređenju. To je ono što imate. Oni nisu imali luksuz ni sredstva za udobnost. Ovo je emir vjernika, i to u vrijeme kada se u islamu mnogo toga dešavalo. Pa ipak, primjer koji su nam ostavili, primjer zbog kojeg su zaslužili obećanje Dženneta još za života, primjer zbog kojeg su zaslužili to blisko drugarstvo s Poslanikom ﷺ i tu tijesnu vezu s Gospodarom, jeste primjer najboljih ljudi. A taj primjer je primjer u kojem se Allahova prava nikada ne zanemaruju, ma kako stvari stajale.

To je primjer koji svi trebamo nastojati slijediti. Poslanik ﷺ, kao što znate, preporučio je slijeđenje njegovog sunneta, i da nakon njegovog sunneta trebamo slijediti prakse i sunnete pravednih, upućenih halifa, onih koji su bili upućeni. A to je slijeđenje upute. Zatim je rekao: čvrsto se držite sunneta zubima. Držite ga se. Zagrizite za njega. Zamislite da vas odvlače od njega. Držite se sunneta kao što se čvrsto hvatate za njega. Držite ga zubima. Budite čvrsto privrženi sunnetu. To je oporuka našeg Poslanika ﷺ. I ona je najbolja oporuka. To je oporuka koja je put koji vodi do — izvinjavam se — put najboljih stvorenja, put s najvećom nagradom, put s najvišim stepenom kod Allaha subhanehu ve teala, put najteži na vagi, put koji vodi do najvećeg uspjeha, put najdalji od bilo kakvog skretanja, zablude ili neistine. To je fitna. To je najbolji put. A ko se od ovog puta okrene ka drugom, zamijenio je ono što je bolje onim što je gore. Pa molimo Allaha da nas sačuva na putu koji je Njemu najdraži.

Buđenje porodice i iskorištavanje kraja noći

Zatim je — povrh svog namaza — na kraju probudio svoju porodicu, probudio je svoju čeljad i podsticao ih da obave dio namaza prije kraja noći. A to — kraj vremena, kraj noći — pokazuje da je Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, iskorištavao najbolje vrijeme za ibadet, a to je posljednji dio noći, posljednja trećina ili posljednje dvije trećine prema različitim predajama. Ali to je posljednji dio noći, a to je vrijeme odaziva, vrijeme najveće nagrade i vrijeme uslišanja od Allaha subhanehu ve teala. I da njegova vjera nije samo za njegovu ličnu korist, nego je vjera koja prelazi preko samih osoba i podstiče one oko sebe da slijede taj put. To je potpuna slika vjere. Nema potpune vjere tamo gdje si ti zadovoljan svojim napretkom, a ravnodušan prema onima oko sebe. Tako se ne razumijeva islam. I tako se ne razumijeva takvaluk. Ako si zadovoljan sobom i ravnodušan, i zadovoljan da ih pustiš da idu kako hoće, to nije primjer Poslanika ﷺ, niti primjer dobrih prethodnika koji su ga slijedili.

Naredba za namaz i strpljivost na njemu

Uzvišeni kaže: ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ (wa'mur ahlaka biṣ-ṣalāti waṣṭabir ʿalayhā) — "I naredi svojoj porodici namaz i budi strpljiv na njemu." To se podudara s naredbom. Govorio je: naredi svojoj porodici namaz, namaz, čuvajte ga, čuvajte ga, podstičite ih, i budi strpljiv na njemu i strpi se. Ne čini to jednim pozivom ili pozivom samo jednom. Ne čini taj poziv takvim da, ako bude prihvaćen — dobro, ljudi su se odazvali tvom pozivu — budeš zadovoljan, a ako se ljudi ne odazovu tvom pozivu, prestaneš ih pozivati. Ne. To znači da ti treba strpljenje i nastavljanje pozivanja, čak i ako se ne odazovu pozitivno, ili kažu: ne želim ustati, ne, ili se raspravljaju s tobom i zamrzi te zbog toga — istagfirullah — i kažu: zašto si me probudio noću? Oče, pusti me da spavam. Ostao sam budan do kasno. Zar nema malo obzira? I slične stvari. Ne, ﴿وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ (waṣṭabir ʿalayhā) — "i budi strpljiv na njemu". Moraš biti strpljiv pred bilo kakvom povredom ili poteškoćama koje mogu proizaći od osobe čija vjera možda nije na nivou, ili čija vjera možda ne cijeni put islama, i možda ne cijeni tvoj poziv ka onome što joj koristi. U toj fazi njenog dana, možda to ne cijeni.

Ustrajnost dok namaz ne postane navika

Nastavi i ustraj dok ovaj namaz ne postane ustaljena navika. Ibn Abdil-Berr je u svom komentaru i objašnjenju ovog ajeta iz ovog hadisa spomenuo da su učenjaci iz njega razumjeli da uključuje disciplinu; ti pozivaš na disciplinu koja ima za cilj da djelo učini trajnom navikom. Mi odgajamo svoju porodicu i svoju djecu da obavljaju svoj namaz i da budu postojani i ustrajni u tim djelima.

Jer ustajanje usred noći nije laka stvar, nije jednostavno. Pozivanje ljudi na to nije lako. A ako uspiješ razviti tu naviku od malih nogu, pripremaš svoju porodicu za veliki uspjeh i pripremaš ih da postignu ono što ne mogu drugi koji ne ustaju u to vrijeme.

Oni koji ustaju i najbolje iskorištavaju to rano vrijeme sposobni su postići mnogo više od onih koji ne ustaju u tom periodu.

Bereket ranog jutra i vrlina noćnog namaza

Poslanik ﷺ je objasnio da je u početku dana i u ranom jutru bereket; tu su Allahova vrlina, milost, dar i nagrada veći nego u vremenima izvan tog vremena. Ako to možeš primijetiti, to je stvar koju ljudi ne bi trebali zanemarivati, nego bi je trebali shvatiti: ako klanjaš u to vrijeme, obavljaš ibadet dobrih ljudi, i to je ono što dobri ljudi rade. Ako klanjaš dva rekata ili deset rekata ili četiri rekata ili bilo šta od toga u tom ranom periodu, oni znaju da te je Allah blagoslovio i da čuvaš namaz koji je klanjao Poslanik ﷺ, koji su klanjali ashabi i koji su klanjali poslanici prije njih. I to je od Allahove dobrote prema tebi što ti je dao udio u tome.

A 99,999 posto ili slično ostalih spava; to su vrlo odabrana manjina stanovnika ovog svijeta. Vrlo odabrana manjina su oni koji to čine, i ja smatram da su možda manje od jedan posto. Ako si među njima, znaj da si u eliti, ne samo eliti svog doba ili svoje generacije, nego eliti svih na ovom svijetu; ti si od malobrojnih. Zato se time smiri, raduj se tome i budi zahvalan Allahu na ovoj blagodati i ovom daru.

Odgoj porodice i zaštita od Vatre

A ovo se također podudara s Njegovom riječju: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (yā ayyuhā alladhīna āmanū) — "O vi koji vjerujete", čuvajte sebe i svoju porodicu od Vatre. Učite ih kako da se zaštite od Vatre i odgajajte ih tako da imaju navike koje ih udaljavaju od Vatre.

Tajna vrijednosti noćnog namaza

Pa u čemu je tajna toga što islam podstiče na ovu stvar? I zašto vidiš da je noćni namaz jedan od najvećih ibadeta koje čovjek može obaviti i jedan od najviših stepeni? On je zaista jedan od najvećih, u to nema sumnje, i nema razilaženja među učenjacima o njegovom položaju i visokom rangu. On je od najviših stepeni. Pa ako uspiješ to činiti, sve ostalo postaje lahko u poređenju; kada ga savladaš, sve drugo postaje lakše. Tvojih pet namaza postaju lakši, jer si počeo i uvježbao sebe na jednoj od najtežih stvari. A ako uspiješ u tome i budeš ustrajan, to je kao tajna otvaranja lahkoće u svemu ostalom.

Učinak ustrajnosti na čovjeka

Pa neće te savladati pritisak, neće te obuzeti briga, nećeš izgubiti nadu, i neće te zadesiti besposlenost i lijenost s takvom praksom. Uvijek ćeš biti produktivan, tvoje dove će biti na visokom nivou, a tvoj smiraj, tvoja sigurnost i tvoja veza s Allahom bit će vrlo blizu i prisna. Tvoje ime će se mnogo spominjati kod meleka i bit ćeš poznat na uzvišenom skupu na nebesima. Da, tvoje ime će biti poznato na nebesima.

Zar ne znaš hadis u kojem Allah silazi i pita: Ko Me doziva, pa da mu se odazovem? Pa kada Allah silazi, onaj koji zna da je tamo govori: Evo me, odazvao sam se dovi. Ko traži oprost od Mene, pa da mu oprostim? On najbolje zna o njima. Pa kakav je to veliki položaj biti među njima. Zato ne dopusti da sva ova učenja prođu a da ih ne zabilježiš u svom umu. I nastavljamo, ako Allah da.

Pitanja izvedena iz petog hadisa

Iz ovog hadisa proizlazi više pitanja. Sada smo kod petog hadisa ove knjige, a tu je i sedmi hadis koji se bavi prirodom noćnog namaza Poslanika ﷺ u njegovim nafilama; sada ćemo ga obraditi i iznijeti naprijed jer je povezan s ovim istraživanjem.

A to je ono što su prenijeli šejhani od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Poslanik ﷺ rekao: "Noćni namaz je po dva rekata, pa ako se neko od vas boji zore, neka klanja jedan rekat koji će mu učiniti **vitr** ono što je već klanjao." Kako Poslanik ﷺ kaže da je noćni namaz po dva rekata, to jest dva rekata po dva rekata, on je uvijek u skupinama od po dva rekata. A kada dođe vrijeme u kojem se bojiš približavanja zore i nastupanja vremena sabaha — a to ukazuje da je najbolji noćni namaz onaj koji se obavi na kraju noći, jer kraj noći završava kada nastupi vrijeme zore — pa neka klanja jedan rekat da bi broj njegovih namaza postao neparan.

Vitr i broj rekata

Pa ako klanjaš dva rekata po dva rekata, broj je uvijek paran: dva, četiri, šest, osam, deset, dvanaest. Ali ako dodaš jedan, broj postaje neparan, a to je sunnet i to je bolje. A zašto? Allah najbolje zna. Zašto je vitr, to jest činjenje broja rekata noćnog namaza neparnim, bolji? Allah najbolje zna to, ali to je stvar koju nam je Poslanik ﷺ poučio da činimo i na koju nas je podsticao, jer je to od onoga čime je Allah zadovoljan i što prihvaća.

Znači li to da ako ne klanjaš vitr ili ne učiniš svoj namaz neparnim, da si manjkav? To ne znači. Ono što znači je da propuštaš stvari; propuštaš nagradu sunneta, jer ako učiniš neparan broj, prvo uzimaš nagradu sunneta. I propuštaš slijeđenje naredbe Poslanika ﷺ i njegovog podsticanja. Dakle, propuštaš nagradu slijeđenja Poslanikove naredbe i njegovog podsticanja, i kao rezultat toga propuštaš nagradu i sevab. To je stvar: mogao si dobiti više sevaba da si iskoristio priliku.

Slijeđenje njegovog sunneta cilj je muslimana

A to je stvar: kada razmišljamo kako se ponašati kao muslimani, uvijek treba biti u našim mislima: kako da slijedim svog Poslanika ﷺ? To uvijek treba biti cilj i to uvijek treba biti naš prioritet. Jer znamo sa sigurnošću da je njegov ibadet najbolji, i znamo sa sigurnošću da je njegov ibadet najdalji od zastranjenja.

Značenje zastranjenja u srcu

Zastranjenje je da izabereš nešto što je suprotno onome što je bolje ili suprotno istini. To je zastranjenje. A zastranjenje je da skreneš, da se udaljiš. Pa se udaljavaš od onoga što je bolje ka nečemu drugom. A zastranjenje je otrov u srcu od kojeg nas je Allah naredio da se čuvamo i da od njega tražimo utočište: ﴿رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا﴾ (rabbanā lā tuzigh qulūbanā baʿda idh hadaytanā) — "Gospodaru naš, ne daj da nam srca skrenu nakon što si nas uputio." Uputio nas je u šta? Uputio nas je u islam, uputio nas je u ono što je bolje. Pa ne dopusti da sebe pretpostavimo onome čime je Allah, subhanehu ve teala, zadovoljan, jer to je bolje.

Propis noćnog i dnevnog namaza po mezhebima

Pa taj običaj klanjanja dva rekata po dva rekata. Kada ustaneš noću, kako klanjaš? Klanjaš dva rekata. A u jednoj predaji Ibn Omera, u drugoj predaji ovog hadisa, Ibn Omer kaže: "Noćni i dnevni namaz su po dva rekata." Kaže: noćni i dnevni namaz klanja se po dva rekata. Na osnovu toga, stav malikija je da su sve nafile, sve bez izuzetka, bilo noću bilo danju, uvijek po dva rekata, osim ako naravno klanjaš vitr, pa klanjaš neparan broj. Uvijek dva rekata. To je njihov stav. To je također stav šafija. Pa je šafijski mezheb da je najbolji sunnet dva rekata. Malikije, šafije i hanbelije kažu da je noćni namaz sav po dva rekata. Možeš klanjati deset rekata ili dvadeset rekata, ali uvijek u skupinama od po dva rekata. To jest u drugom reketu predaješ selam: es-selamu alejkum ve rahmetullah, es-selamu alejkum ve rahmetullah. To je skupina od dva rekata. To je stav triju mezheba na osnovu ovog hadisa.

Ibn Omerova predaja i stav šafija i hanbelija

Međutim, Ibn Omerova predaja u kojoj kaže "noćni i dnevni namaz" — taj dodatak "i dnevni" — bliži je tome da bude mevkuf, to jest da ne dopire do Poslanika ﷺ, nego dopire samo do Ibn Omera, radijallahu anhu. Na osnovu toga, šafije i hanbelije kažu: da, slažemo se u noći, nema razilaženja. Ali danju, šafije kažu da možeš klanjati više, možeš klanjati i četiri, dva i četiri, ali bolje je uvijek klanjati dva rekata. To jest prije podneva dva rekata, poslije podneva dva rekata, prije ikindije dva rekata. To je u šafijskom mezhebu. Pa ako klanjaš četiri, nema smetnje. A hanbelije imaju sličan stav: u noći da, slažu se: klanjaj dva rekata, dva rekata, skupine od po dva rekata. A danju kažu: stvar je tvoja, ako hoćeš klanjaj četiri, ako hoćeš klanjaj dva. Jer naredba Poslanika ili opis Poslanika bio je u noći. A danju imamo drugi hadis, hadis koji je prenio Ebu Davud, gdje je Poslanik ﷺ klanjao četiri rekata prije podneva. To ukazuje — a hadis je sahih — da je Poslanik ﷺ zaista klanjao više od dva rekata, što ukazuje na dozvoljenost i ispravnost. Kao rezultat toga, hanbelije kažu: slobodan si, i ne dajemo prednost danju.

Stav hanefija i hadis Ebu Ejjuba

A hanefije kažu: bolje je klanjati četiri, a bolje je ne klanjati dva rekata. Na osnovu hadisa Ebu Davuda, od Ebu Ejjuba: "Četiri prije podneva u kojima nema selama" — to jest četiri prije podneva sa selamom na kraju, dakle nema selama između njih, pa nisu skupine od po dva rekata. Jer malikije su također prihvatile ovaj hadis, ali su shvatile da klanjaš četiri u obliku skupina od po dva rekata, dva i dva. A u predaji Ebu Ejjuba el-Ensarija, radijallahu anhu, Poslanik ﷺ je klanjao četiri rekata prije podneva bez selama između njih, to jest to su četiri rekata sa selamom na kraju. Je li stvar jasna? Ima li ikoga zbunjenog? Dobro, nastavljamo.

Hadis Aiše i stav Ebu Hanife i njegovih drugova

Pa kažu: bolje je klanjati četiri. A Ebu Hanifa to proširuje na noć. Kaže: klanjaj četiri i noću, skupine od po četiri. A to zbog hadisa Aiše, radijallahu anha, gdje prenosi — a hadis su prenijeli Buharija i Muslim od Aiše, radijallahu anha — gdje kaže: "Poslanik Allahov ﷺ nije u ramazanu ni u drugom vremenu dodavao preko jedanaest" — to jest Poslanik ﷺ nije klanjao u ramazanu ni van ramazana više od jedanaest rekata. Njegov sunnet bio je jedanaest rekata. To je sahih od Poslanika ﷺ, ali značenje je da je njegov glavni sunnet, to jest običaj kojeg se pridržavao, bio jedanaest rekata. Zatim kaže: "Pa ne pitaj o njihovoj ljepoti i dužini." Klanjao je četiri — pogledaj ovo hvaljenje — četiri, i ne pitaj o njihovoj ljepoti, savršenstvu i dužini. Jer namaz Poslanika ﷺ bio je vrlo dug. Nije bio "kolala" kako ljudi kažu: tako i tako. Ne. Bio je oko četiri ili pet džuzova Kur'ana. A njegov rekat bio je prema učenju Poslanika ﷺ, koje nije bilo ni brzo ni sporo, nego umjereno. I kad god bi naišao na ajet u kojem je isti'aza, utjecao bi se Allahu od njega. Pa procijenite: koliko bi to bilo dugo? Pa kaže: ne pitaj, ne želiš znati, ne pitaj. Pa kaže: četiri, četiri.

Hanefijska rasprava o broju rekata

Na osnovu ovoga, Ebu Hanifa kaže da je noću bolje klanjati četiri rekata — to je najbolje. Međutim, njegova dva druga, Ebu Jusuf i Muhammed eš-Šejbani, kažu: bolje je klanjati po dva rekata, ali možeš klanjati i četiri. Dakle, čak i unutar mezheba kažu: po dva rekata, ali nema smetnje da bude četiri. To je zato što oni usklađuju različite predaje koje su došle. Jedna od njih glasi: dva, dva. A ova druga: četiri.

Tumačenje većine u vezi s hadisom Aiše

Malikije su pak dali tumačenje ovoga. I ne samo malikije, već većina: malikije, šafije i hanbelije. Kažu da Aiša, radijallahu anha, kada je prenijela ovaj hadis, nije mislila na četiri rekata. To je ono što govore. Kažu da je mislila na dva i dva. A zašto to govore?

Zato što su spojili dvije predaje: predaju Ibn Omera i predaju Aiše, gdje ona kaže da Poslanik ﷺ noću nije klanjao osim po dva i dva. Zatim Aiša kaže da je i ona klanjala. Pa su ih spojili govoreći: sama njena riječ ne znači da je to bio neprekinut namaz bez

selama između rekata. Dakle, radi usklađivanja različitih hadisa koji postoje, razumijemo da je to bilo po dva i dva. To je mezheb većine, kao što smo spomenuli, a od toga su i Ebu Jusuf i Muhammed ibn el-Hasan eš-Šejbani iz mezheba.

Broj rekata: nema minimuma ni maksimuma po idžmau

Što se tiče broja, tj. koliko treba klanjati — to je po idžmau otvoreno. Ne postoji određeni minimum niti određeni maksimum. To je po idžmau. To je stvar o kojoj nema razilaženja. Zar ne? Nema razilaženja. Stvar je prepuštena tebi i onome što možeš. Kao što smo vidjeli da je Omer ibn el-Hattab, radijallahu anhu, noću klanjao koliko je mogao. Ali ono što znamo jeste da je najbolji broj, ako govorimo o najboljem, ono što se naziva... jedanaest. Ali dopusti da te pitam: kako to bude jedanaest? Kada kažemo jedanaest, kako ih klanjaš? Osam ulazi u to, i u pravu si. I deset ulazi. Kako klanjaš jedanaest? Kako to izgleda ako idemo po dva i dva? Kako? Ne. Četiri, dva, dva, jedan? Ili kažeš četiri, četiri, dva, jedan? Ne, to nije po mezhebu ove škole. To je to. Dva, dva, dva, dva, jedan. Dakle dva, četiri, šest, osam, deset, pa jedan. A taj jedan je? Vitr, to je moguće. Ali ako imaš par i nepar, šta to znači? Znači da budu dva i jedan kao tvoj vitr. Pa klanjaš dva rekata sa selamom i jedan. Tako bude osam: dva, četiri, šest, osam, pa par i nepar. To je tvoj kijam. Sve je to, inače, noćni namaz. Vitr je dio tehvedžuda. Vitr je dio tehvedžuda. To je noćni namaz, jer je to namaz koji se obavlja nakon jacije, a noć je. Pa je sve to kijam. Sve je tehvedžud jer se sve to odvija u sredini ili na kraju noći. Ali nemoj miješati termine. Svi oni znače istu stvar. Ali vitr je nešto određeno. Nešto određeno. Zašto? Zato što ga je Poslanik ﷺ uvijek obavljao, prvo. I zato što je ono što ga čini neparnim brojem, zar ne? To je u onome dva i jedan, kako se kaže. To je ono što se naziva... to je bila navika Poslanika ﷺ. Pa ako želiš razlikovati, bude dva, dva, dva, dva — osam od tehvedžuda, i dva i jedan od vitra. Dva i jedan od vitra, što čini jedanaest rekata. Dakle, jedanaest rekata je najbolje djelo.

Sunnet nije samo broj

Ali kada razmišljaš o sunnetu, ne razmišljaj samo o broju. To nije potpuna slika sunneta. Ako je neko klanjao jedanaest rekata, da li je to sunnet? To zasigurno nije sunnet. Da, uradio si jedanaest, ali da li si uradio sunnet? Nisi uradio sunnet. Da, klanjao si jedanaest rekata. Dobro. Ali to nije ukupnost sunneta. Sunnet znači ono što je Poslanik ﷺ radio. Da li je Poslanik ﷺ tako klanjao? Ne. Klanjao ih je dugim rekacima, s učenjem više sura u jednom rekatu, tako da svaki rekat uzme vrijeme. Vrijeme je također dio sunneta. Ako uspiješ sabrati sve te osobine, onda si izvršio ukupnost njegovog sunneta. Ukupnost, njegovu potpunu sliku. Ali u stvarnosti Aiša kaže: ne pitaj o njegovoj savršenosti, kako je bila lijepa. Kako je bila duga. Ne pitaj o tome. Zašto? Zato što nećeš moći. Kao da, kada pokušavamo oponašati Poslanika ﷺ, u stvarnosti možemo dobiti samo dio tog sunneta, dio njega. Možda u broju prvo, a moramo razmišljati i o toj povezanosti.

Kijam je stvarna veza, a ne puki pokreti

Sunnet, ono što se naziva... to vrijeme kada je miran, ne razmišljaj: dobro, želim samo obaviti nekoliko namaza. Želim završiti svoje rekate i vratiti se na spavanje, a da ne razvijem svoj odnos s Allahom tokom tog perioda. To je sastavni dio onoga što pokušavaš. Pokušavaš razviti svoj odnos s Allahom. Pa kada Allah u hadisu siđe i pita, On pita o osobi koja moli Allaha, koja svjesno uzima vremena da podijeli svoju brigu s Allahom, traži želju, nada se Allahovoj milosti, usrdno moli Allaha za Njegovu dobrotu i pomaže u ostvarenju onoga čemu teži u svom životu. A to je moguće samo kada imaš svijest, kada zaista otvoriš svoje srce, um i svijest prema Allahu. To je stvarna veza, a ne površno izvođenje vježbe pa povratak na spavanje. Ne. To je suštinsko angažovanje u traženju milosti Allaha, subhanehu ve te'ala. To je **kijamul-lejl**. I ako znaš iz Kur'ana i čitao si ga, treba da ga razmišljaš i da zaista razmotriš riječi koje je Allah objavio, koje je podijelio s nama i naučio nas njima da bi nas uputio. To je cjelina ovog vremena. A zašto noću? Zato što je noć mirna. Noću je tvoj um s tobom. Ometanja je mnogo manje. Možeš se fokusirati. To je dio razloga zašto je Allah odabrao to vrijeme, jer je najbolje za tebe i mene. Najbolje za nas. Nije najbolje za Allaha. Mislim da je najbolje za sve. Allah ne treba ništa od toga. Zar ne? Ne treba Mu ništa od toga. Ibadet Mu ne koristi. Subhanallahu. Ibadet Mu ništa ne dodaje niti Ga obogaćuje. Subhanallahu. Zasigurno ne. Sve je to za nas. To vrijeme je bolje za nas. Namaz je bolje za nas. Naše dove su bolje za nas. Naša potreba za Allahom bolja je za nas. Samo za nas. Pa to vrijeme ima svoje tajne. Razumijevanje svrhe i razumijevanje cilja pomaže nam da uredimo kako Mu pristupamo.

Postepenost u kijamu i razmišljanju

Možda, možda dio tvog namaza, kako napreduješ, možeš reći: sada ne razumijem ništa od onoga što govorim. Možda je to to. Pa možda dio tvog namaza, dok želiš rasti i razvijati se, kažeš: dobro, klanjat ću dva rekata, pa ću sjesti deset minuta i čitati prijevod Fatiha i neke sure koju učim. Tek sam naučio suru, da. Tek sam je zapamtio, na primjer, zapamtio sam suru El-Humeze. Zapamtio sam bilo šta. Dopusti da je pročitam. Dopusti da razmislim o njoj. Zatim klanjam još dva rekata i čitam je ponovo. Ali ovaj put ću je čitati iznova nakon što sam je pročitao. I nakon što završiš s tim, sjediš tamo prije nego što proučiš dovu, i tražiš od Allaha, subhanehu ve te'ala, sve više i više. Možda u svom sedždu. Umjesto da obaviš sedždu pa ustaneš, uzmi vremena da moliš Allaha. Kao što je Poslanik rekao: "Usrdno molite u dovi, jer je ona vrijedna da bude uslišana u tom vremenu." I to je sastavni dio kijamul-lejla.

Buđenje je najteži korak

Ako ćeš se uopće probuditi, znaj da je ustajanje najteži dio. Čim ustaneš, postaje lakše nego što misliš. Čak i ako ustaneš i klanjaš dva ili četiri rekata pa se vratiš na spavanje, nećeš moći duboko zaspati niti ćeš lako zaspati; jer će tvoj um ostati vezan

za Allaha, a tvoje srce će ostati povezano s Allahom. Mi kažemo da se vraćamo u krevet rano, ne zato što nam je to potrebno, već zato što šejtan želi da prekinemo tu vezu s Allahom i da umanjimo ono što možemo dobiti od Allaha.

Pa ako isprobaš ovo i nađeš da te je šejtan savladao i vratio te na spavanje, pitaj sebe: da li si zaista umoran? Ne pitaj druge, pitaj sebe i sam pogledaj istinu ovih riječi; tada ćeš shvatiti da se nisi vratio na spavanje zato što si umoran, već zato što te je šejtan savladao, jer ti ne želi dobro.

Kijamul-lejl je životni projekat, a ne jednokratna radnja

U svakom slučaju, kijamul-lejl je dugoročni projekat, a ne nešto što uradiš jednom pa završiš. Kijamul-lejl nije nešto što savladaš u jednom danu, sedmici, mjesecu ili godini, već je nešto s čim provodiš ostatak života. To je projekat koji traje dugo, i to je prirodno i prihvatljivo, i takav je i zamišljen. Pa ako želiš početi, ne reci sebi: želim početi kijamul-lejl večeras i klanjati osam rekata ili tako nešto. Ne, već trebaš izgraditi sebe postepeno, i imati plan i sistem.

Organizacija vremena za noćni namaz

Znate svoje duge dane i dane kada ste zauzetiji, a također znate i najbolja vremena, kao što je noć četvrtka ili noć petka prije dana džume – to su najbolja vremena. Zato organizujte svoje vrijeme tako da imate barem jedan dan u sedmici. Možda ne možete klanjati sedam dana u sedmici, pa počnite s jednim danom. Ako ćete početi, počnite s onim danom koji možete. Možda ne možete početi u noći petka, nema problema; možda počnete u noći subote jer ste slobodniji i ne radite nedjeljom. Ali počnite negdje, počnite s onim što vam je najlakše, pa nadograđujte, ako Allah da.

U tom namazu molite Allaha da vam pomogne. Sve je to sastavni dio noćnog namaza.

Nema određenog broja rekata ni količine učenja

Također, nema određenog iznosa za noćni namaz, on je otvoren. Nema određenog minimuma ni maksimuma, ni u broju rekata ni u tome što učite. Kao što znamo, bolje je učiti više ako možete. Poslanik ﷺ je bio upitan o najboljim djelima, pa je rekao: "Dugi kijam", odnosno dugo učenje na noćnom namazu – to je jedno od najboljih djela. Ali mi u tome postepeno rastemo.

Allah Uzvišeni je rekao: ﴿مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ (mā teyessera minel-Qur'āni) — "pa šta vam je od Kur'ana lahko". I rekao je: ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۖ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ ('alime en len tuhsūhu fetābe 'aleykum feqra'ū mā teyessera minel-Qur'āni) — "Zna da vi to nećete moći izdržati, pa vam je oprostio; zato učite iz Kur'ana ono što vam je lahko". Allah kaže: Znam da ne možete, sigurno znam da vi, vjernici, niste u stanju provesti cijelu noć u namazu. Allah voli da nas sve vidi kako cijelu noć stojimo u namazu, ali kaže: I zna da vi to ne možete. Zato učite iz Kur'ana ono što vam

je lahko, što vam je dovoljno, što vam je jednostavno i što možete podnijeti. Učite ono što možete podnijeti, pa nastavite, i hvala Allahu.

Praktični plan: počnite malo

Ne postavljajte sebi veliki cilj pa da ga ne ostvarite, već postavite mali cilj koji možete ostvariti, i kroz njega ćete rasti. Ovdje završavamo, ako Allah da, na kraju.

Pravila mezheba o noćnom namazu

Zaključujemo ono na što su uputili malikije, šafije i hanbelije: da je noćni namaz u osnovi najbolje klanjati po dva rekata. Vitr je jedan rekat, ili tri, ili pet, ili sedam, i tako dalje, dok god je neparan broj.

Kao drugo, malikije su rekle da je sunnet danju samo dva rekata. Šafije su rekle da je sunnet najbolji kada je dva rekata. Hanbelije su rekle da je sunnet noću dva rekata, a danju je otvoren. Hanefije su rekle da je sunnet četiri rekata, i da je bolje klanjati četiri rekata noću. Svako od njih ima svoj dokaz. A stvar je na vama, ne pokušavajte da ih poredite i govorite ovo je bolje od onoga, jer svako od njih ima svoj dokaz, ako Allah da. Odaberite za sebe ono što smatrate da je jači dokaz. Molimo Allaha, subhanehu ve te'ala, da nas sačuva, da primi od nas i da nas učini, subhanehu, među onima koji klanjaju noćni namaz.

Propis o džematu u dobrovoljnom namazu

Imamo pitanje: koji je propis o džematu u noćnom namazu? Ovo pitanje nije ograničeno samo na noćni namaz, već se odnosi na dobrovoljni namaz općenito.

Imate ono što se zove farz kifaja, tj. obaveza za neke ljude da ga obave, a ko to prekorači, to mu je sunnet. Primjer za to je dženaza-namaz, on je farz kifaja, i tako dalje. Zatim imate određene nafile za koje je došlo u sunnetu da se klanjaju u džematu, kao što je namaz za pomračenje; došlo je da ga je Poslanik klanjao u svoje vrijeme u džematu, a to je nafila, nije farz. Imate i sabah-namaz (duha-namaz), koji je također nafila, ali nije došlo da se klanjao u džematu u vrijeme Poslanika . Međutim, teravih nije klanjan u džematu u vrijeme Poslanika niti u vrijeme Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu, ali je kasnije klanjan u džematu u džamiji.

Dakle, u ovom poglavlju ima fleksibilnosti; nalazite da su neke nafile klanjane tajno, a neke javno, neke su došle u džematu, a neke nisu. Općenito, umjesto da odgovaramo na svaki pojedinačni slučaj, postoji pravilo: osnova u svim nafilama, osim onih za koje je došlo od Poslanika da se klanjaju u džematu, jeste da je bolje klanjati ih pojedinačno, tj. sam. To je bolje. Ali da li je onaj koji klanja u džematu grešnik ili pogriješio? Odgovor je uglavnom: ne, stvar je u širini za ljude. Neki ljudi dolaze na noćni namaz u džamiju noću, a većina to čini jer ne znaju mnogo Kur'ana, ili zato što bi, ako odu kućama, postali lijeni za noćni namaz.

Briga za noćni namaz uz slabu sposobnost

Oni neće obavljati svoje namaze noću ako se vrate kućama, nemaju to uvjerenje ni tu sposobnost, ali žele to da čine i žele da se obavežu da ga ne napuste, pa se stavljaju u taj položaj, i to nije loše, to je nešto što je općenito primijetio poznavalac muslimana ili je općenito primjetljivo u svijetu muslimana. Zato ostavljamo stvar na tome.

Dova za istrajnost na ibadetu i uspjeh

Molimo Allaha, subhanehu ve te'ala, da nas učini među onima koji klanjaju i obožavaju Allaha, subhanehu ve te'ala, u svakom stanju, ako Allah da, i da nam podari Svoj uspjeh, onaj uspjeh kojim ćemo jednog dana moći slijediti stope Poslanika koliko možemo. Molimo Allaha da blagoslovi ovaj skup.

Završna dova skupa

Allahumme, učini nas među onima koji slušaju govor pa slijede ono što je u njemu najljepše, i učini nas među onima koji se razilaze s ovog našeg skupa sačuvani, i ne učini u nama, ni od nas, ni s nama nesretnika ni uskraćenog. Allahumme, uputi nas i uputi putem nas i učini nas uzrokom za onoga ko je upućen. I salavati i selam na Allahovog Poslanika .

Napomena o prelasku na večeru

Molim vas da se uputite na donji sprat na večeru; ostalo nam je pola sata ili otprilike toliko. Brzo, molim vas, prvo.

20:132 Buharija i Muslim (hadis Ibn Omera o noćnom namazu po dva rekata) Buharija i Muslim (hadis Aiše o jedanaest rekata) Ebu Davud (hadis Ebu Ejjuba o četiri rekata prije podneva) Ebu Davud (hadis o klanjanju četiri rekata prije podneva) #noćni namaz #kijamul-lejl #Omer b. el-Hattab #hadis #mezhebi #vitr #odgoj porodice

Generated by MinbarLive — Knowledge Library · https://minbarlive.com/videos/ba/knjiga-o-nocnim-molitvama-hadis-5